

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 241/2012-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. júla 2012 predbežne prerokoval sťažnosť M. V., Č., zastúpenej advokátkou Mgr. I. S., D., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 13 Co 193/2011 a jeho rozsudkom zo 4. októbra 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. V. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. decembra 2011 doručená sťažnosť M. V., Č. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom

Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 13 Co 193/2011 a jeho rozsudkom zo 4. októbra 2011.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplynulo, že sťažovateľka 2. júna 2010 podala Okresnému súdu Zvolen (ďalej len „okresný súd“) žalobu o ochranu osobnosti proti žalovanému Ing. J. Š..., ktorú okresný súd rozsudkom č. k. 11 C 92/2010-229 z 10. marca 2011 zamietol. Proti tomuto rozsudku podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodoval krajský súd v konaní vedenom pod sp. zn. 13 Co 193/2011. Pred rozhodnutím o opravnom prostriedku krajský súd vyzval účastníkov konania na vyjadrenie sa k možnému inému právnomu posúdeniu veci, a to výzvou z 22. augusta 2011. Sťažovateľka sa k výzve vyjadrila písomne 10. septembra 2011. Odvolací súd následne rozhodnutie súdu prvého stupňa rozsudkom č. k. 13 Co 193/2011-260 zo 4. októbra 2011 potvrdil, avšak z iného právneho dôvodu, aký uviedol okresný súd.

Sťažovateľka v sťažnosti podanej ústavnému súdu namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, ku ktorému malo dôjsť tým, že krajský súd v napadnutom rozsudku č. k. 13 Co 193/2011-260 zo 4. októbra 2011 akceptoval závery okresného súdu vzťahujúce sa na právne posúdenie existencie právneho záujmu sťažovateľky na poskytnutí súdnej ochrany, ako aj pasívnej vecnej legitímácie žalovaného, s čím sťažovateľka nesúhlasí.

V konkrétnostiach sťažovateľka uviedla: *„Dôvody rozsudku OS Zvolen č. k. 11 C/92/2010 zo dňa 10. 3. 2011, ktorý potvrdil Rozsudok Krajského súdu Banská Bystrica, č. k. 13 Co/193/2011 zo 04. 10. 2011, že v dôsledku uplynutia času už nemôže byť u žalobkyne daný právny záujem na odstránení následkov neoprávneného zásahu, na primerané zadostučinenie, strpenie zverejnenia rozsudku v navrhovaných periodikách a médiách, ani na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch pre premlčanie nároku sú zjavne arbitrárne, nemajú oporu ani v ústave, ani v zákonoch.“*

Sťažovateľka takisto nesúhlasila ani s ďalším záverom prvostupňového súdu (ktorý potvrdil odvolací súd) o tom, že nebezpečenstvo budúceho konania žalovaného, ktorého sa žalobkyňa obáva, už odpadlo, keďže žalobkyňa už nie je riaditeľkou D. v D. Sťažovateľka k namietanému záveru poukazuje na čl. 19 ústavy s tým, že na prvom mieste je slovo „každý“, z čoho vyvodzuje záver, že stratou funkcie a zamestnania nestratila svoje osobnostné práva zaručené uvedeným článkom ústavy a medzinárodným dohovorom.

K pasívnej vecnej legitímácii žalovaného v konaní o ochrane osobnosti sťažovateľka konkrétne uviedla: *«Tvrdením všeobecných súdov, že verejný činiteľ nie je zodpovedný za zásah do osobnostných práv jednotlivca, lebo „konal v mene mesta“ je popretím norimberského procesu, je nerešpektovaním Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, konkrétne článku 13 (právo na účinný prostriedok nápravy).»* Ďalej sťažovateľka uvádza, že *„právny názor súdu, ktorý celkom vylučuje zodpovednosť žalovaného ako účastníka správneho konania z titulu neoprávneného zásahu do dobrej povesti sťažovateľky účastníckymi tvrdeniami žalovaného, nemožno akceptovať. Šlo by totiž o určitú imunitu v daných súvislostiach, ktorá však nemá žiadny ústavný ani zákonný podklad.“*. V súvislosti s otázkou pasívnej vecnej legitímácie sťažovateľka zároveň poukázala na viaceré rozhodnutia ústavného súdu (I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

Na základe uvedeného sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd jej návrh prijal a po prerokovaní nálezom takto rozhodol:

„1. Krajský súd Banská Bystrica v konaní sp. zn. 13 Co/193/2011-260 porušil základné právo M. V. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Zrušil Rozsudok krajského súdu Banská Bystrica sp. zn. 13 Co/193/2011-260 zo 04. 10. 2011 v rozsahu, v akom ním bol potvrdený rozsudok Okresného súdu Zvolen sp. zn. 11 C/92/2010-229 z 10. 03. 2011 o zamietnutí žaloby M. V. na uloženie povinnosti... Ing. J. Š. zdržať sa nepravdivých difamačných tvrdení o žalobkyňi, ospravedlniť sa jej, strpieť zverejnenie rozsudku v médiách na jeho náklady a zaplatiť M. V. peňažnú satisfakciu v sme 30 000 €, ako aj trovy konania,

3. *Vrátil vec na ďalšie konanie.*“

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah... Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Ústavný súd v prvom rade podotýka, že podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom sťažovateľky, ktorá je v danom prípade zastúpená kvalifikovanou právnou zástupkyňou. Viazanosť ústavného súdu návrhom sa vzťahuje zvlášť na návrh výroku rozhodnutia, ktorého sa sťažovateľka domáha. Ústavný súd teda môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľka domáha v petite svojej sťažnosti, preto v danej veci rozhodoval o porušení tých práv (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) a iba v súvislosti s tými postupmi a rozhodnutiami (postup krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 13 Co 193/2011 a jeho rozsudok zo 4. októbra 2011), ktorých vyslovenia porušenia sa sťažovateľka domáha v návrhu na rozhodnutie, t. j. v petite sťažnosti. Tvrdenia o porušení aj iných práv a v súvislosti s iným rozhodnutím alebo postupom (postup a rozhodnutie okresného súdu), ktoré sťažovateľka uvádza v texte sťažnosti mimo petitu, je podľa názoru ústavného súdu potrebné považovať iba za súčasť jej argumentácie (napr. III. ÚS 149/04, III. ÚS 235/05, II. ÚS 65/07).

Vzhľadom na uvedené ústavný súd za predmet sťažnosti považoval namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, a to postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 13 Co 193/2011 a jeho rozsudkom zo 4. októbra 2011.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Sťažovateľka namietala porušenie označených práv rozsudkom krajského súdu č. k. 13 Co 193/2011-260 zo 4. októbra 2011. K ich porušeniu malo v podstate dôjsť v dôsledku toho, že krajský súd posúdil otázku existencie právneho záujmu na poskytnutí súdnej ochrany osobnosti, ako aj pasívnej vecnej legitímácie žalovaného inak, ako to sťažovateľka tvrdila, pričom nijako nezohľadnil jej vlastné argumenty. V dôsledku toho porušenie základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru sťažovateľka videla v odlišnom právnom názore krajského súdu na výklad a uplatňovanie relevantného hmotnoprávneho a procesného predpisu v konaní o ochrane osobnosti vedenom pod sp. zn. 13 Co 193/2011.

V tejto súvislosti ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že v konaní o ústavných sťažnostiach nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu ani posúdenie skutkovej otázky, keďže jeho úlohou nie je zastupovať či nahrádzať všeobecné súdy (ako ďalšia odvolacia či dovolacia inštancia), ktorým jedine prislúcha výklad zákonov potrebných pre konanie a rozhodovanie v konkrétnych konaniach. V rámci čl. 127 ods. 1 ústavy sa preto úloha ústavného súdu obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov súdnej interpretácie a aplikácie zákonov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 225/03, IV. ÚS 158/09). Akékoľvek skutkové alebo právne závery všeobecného súdu môžu byť preto predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a teda z ústavného hľadiska neospravedliteľné

a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 262/04).

Z ústavnej sťažnosti sťažovateľky vyplynulo, že jej podstatou je nesúhlas s právnym názorom všeobecného (krajského) súdu, a to konkrétne s jeho interpretáciou a aplikáciou zákonných ustanovení nevyhnutných pre potreby konania o ochrane osobnosti.

Krajský súd sťažnosťou napadnuté rozhodnutie odôvodnil takto:

«Okresný súd v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav veci. Odvolací súd by až na nesprávny záver o premlčaní práva na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch súhlasil s právnym posúdením skutkového stavu súdom prvého stupňa, keby bolo vo veci preukázané, že žalobkyňou označených difamujúcich tvrdení (číslo listu 156 spisu) sa dopustil žalovaný mimo zasadnutia mestského zastupiteľstva dňa 28. 04. 2005 a nie pri vedení tohto zasadnutia, prerokovávaní bodov programu a hlasovaní poslancov o jednotlivých bodoch (číslo listu 172-204 spisu).

V súdnej veci k možnému zásahu do osobnostných práv žalobkyne došlo zo strany mestského zastupiteľstva, ktoré vzalo na „vedomie informáciu o riešení sťažností, pripomienok a vyjadrení nespokojnosti s prácou a postojmi riaditeľky D. v D. pani M. V.“ a túto odvolalo z funkcie riaditeľky ku dňu 30. 04. 2005 uznesením číslo 453/05 (číslo listu 203-204 spisu). Takéto rozhodnutie nepodlieha žiadnemu zákonom určenému opravnému postupu (proti nemu sa nemožno brániť žiadnymi tzv. riadnymi alebo mimoriadnymi opravnými prostriedkami). Ak ním došlo k neoprávnenému zásahu do zákonom chránených osobnostných práv konkrétnej fyzickej osoby, má táto osoba právo domáhať sa súdnej ochrany svojich osobnostných práv voči takémuto subjektu (mestu) na príslušnom všeobecnom súde.

Žalovaný nie je nositeľom pasívnej vecnej legitímácie v súdnej veci (nie je osobou, ktorá neoprávnene zasiahla do práva na ochranu osobnosti žalovanej, § 13 ods. 1 OZ). Nevyplýva to ani z obsahu „Zápisnice z 15. zasadnutia konaného dňa 28. apríla 2005“ mestského zastupiteľstva, kedy žalovaný predložil po oboznámení „Informácie o riešení sťažností a pripomienok na prácu riaditeľky D. v D.“ prednesenej Mgr. P. L. (číslo listu 200-203 spisu) návrh na odvolanie žalobkyne z funkcie riaditeľky, pričom zastupiteľstvo

jeho návrh prijalo tajným hlasovaním (9. poslanci boli za, 3 proti, 2 sa zdržali hlasovania), ani z „Prepisu CD“ - nahrávky stretnutia žalovaného s obyvateľmi d. dňa 02. 05. 2005, kedy im oznamoval odvolanie žalobkyne z funkcie riaditeľky... (číslo listu 14-20, 135-145), predloženého žalobkyňou a citovanom aj v žalobe (číslo listu 2-5 spisu). Pred obyvateľmi... poďakoval žalobkyňi za prácu a nevyslovil nič, čím by bol zasiahol do jej právom chránených osobnostných práv.

Odvolaací súd preto, že vec právne posúdil inak ako okresný súd, vyzval strany sporu, aby sa k možnému inému právnemu posúdeniu vyjadrili výzvou číslo konania 13 Co/193/2011-240 zo dňa 22. 08. 2011. Žalobkyňa vo vyjadrení (číslo listu 243-244 spisu) a prílohách (číslo listu 245-256 spisu, kópie listín v spise už obsiahnutých) trvala na tom, že žalovaný „nesie plnú zodpovednosť za ovplyvňovanie poslancov nepravdivými tvrdeniami“ a preto je aj pasívne vecne legitimovaný. Podľa názoru odvolacieho súdu neuviedla nič, čo by ho odôvodňovalo zaujať iný právny názor ohľadom vecnej legitimácie žalovaného. Pretože výrok rozsudku okresného súdu je vecne správny, odvolací súd ho potvrdil.»

Ako vyplýva z citovanej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, krajský súd zreteľne uviedol dôvody, pre ktoré rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdil aj napriek inému právnemu posúdeniu veci. Dostatočne vysvetlil, prečo žalovaného v prerokúvanej veci nepovažoval za pasívne legitimovaného, a svoje závery oprel o konkrétne v konaní vykonané dôkazy, ktoré presne označil.

Ústavný súd nezistil medzi dôvodmi a skutočnosťami, ktoré sťažovateľka uviedla vo svojej sťažnosti, žiaden taký, ktorý by mohol spochybníť právne závery krajského súdu spôsobom a v rozsahu zakladajúcom porušenie ňou označených práv. Je to tak z toho dôvodu, že po preskúmaní napadnutého rozsudku krajského súdu a s ohľadom na dôvody, ktoré sťažovateľka uviedla vo svojej sťažnosti, ústavný súd nezistil taký výklad zákonných predpisov rozhodných pre vec samotnú, ktoré by mohli vyvolať účinky nezlučiteľné s čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako to tvrdila sťažovateľka vo svojej sťažnosti. V napadnutom rozhodnutí krajský súd zohľadnil všetky jeho zákonné náležitosti a tieto pri jeho tvorbe aj prakticky aplikoval. Závery, ku ktorým krajský súd dospel, v dôsledku toho nemožno označiť za svojvoľné (arbitrárne) alebo zjavne neodôvodnené, keďže majú oporu

v zákone a sú jasne a dostatočne právne zdôvodnené. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom krajského súdu nestotožnila, nestačí na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti, resp. arbitrárnosti napadnutého rozsudku tak, ako to požadovala. Ústavný súd v tejto súvislosti zároveň pripomína, že nie je opravnou inštanciou krajského súdu.

Ústavný súd vychádzajúc z okolností, ktoré vyplynuli z predloženého rozsudku krajského súdu ako aj zo svojich právnych východísk a záverov sťažnosť sťažovateľky odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Pretože sťažnosť sťažovateľky bola ako celok odmietnutá a rozhodovanie o jej ďalších požiadavkách (zrušenie rozhodnutia krajského súdu, vrátenie mu veci na ďalšie konanie a pod.) je viazané na vyslovenie porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo, bolo bez právneho významu sa týmito návrhmi sťažovateľky zaoberať.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. júla 2012